

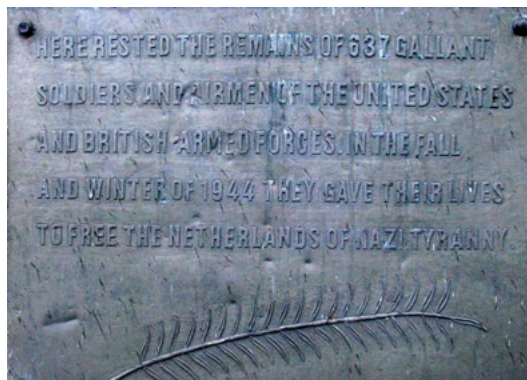
Oorlogsmonumenten

door Jan Willemsen

In de gemeente Heumen herinneren enkele monumenten aan de Nederlandse en geallieerde soldaten die in de oorlog gestorven zijn voor onze bevrijding. Al bij het uitbreken van de oorlog zijn bij de verdediging van de sluisbrug op vrijdag 10 mei 1940 verscheidene militairen van het 1e Bataljon 26e Regiment Infanterie (I-26-R.I.) gesneuveld, onder wie kapitein J. Postma, commandant van de 3e Compagnie. Kort na de capitulatie van Nederland op 14 mei 1940 werd door een plaatselijk comité aan de beeldhouwer Jac Maris de opdracht gegeven een monument te maken ter nagedachtenis aan hen die bij de sluis waren gevallen. Het kunstwerk dat hij maakte, stelt Moeder Aarde voor die haar gevallen zoon beweent en weer tot zich neemt. Overigens zou het monument pas na de oorlog onthuld worden, op 31 mei 1947, door het zontje van Postma. Jaarlijks vindt bij het monument de mei-herdenking plaats. Kapitein Postma is later bovendien geëerd met een straatnaam in Heumen.



Jac Maris, Moeder Aarde, Oorlogsmonument Heumen (foto NIOD, coll. B.P. van Bohemen)



Jan Nillissen en Petrus Smeets, oorlogsmonument, Heumen-Molenhoek, 1972 (foto LE)



Leo Gerritsen en Henk van Hout,
Oorlogsmonument, 1985,
Overasselt (foto LE)

In 1944-1948 lag achter het landgoed Bergzicht een Amerikaans oorlogskerkhof, 'Molenhoek'. In de winter van 1944-1945 zijn hier 796 Amerikaanse soldaten van de 82nd Airborne Division en 40 Britse soldaten van het 30e Engels legercorps begraven. Op 2 november 1944 werd voor het eerst Allerzielen gevierd op dit kerkhof. Beheerder van het kerkhof was van 1944 tot 1948 kolonel Anthony Tarantino. In 1948 werd het kerkhof gesloten en, in de maanden die volgden, zijn de Amerikaanse soldaten herbegraven hetzij in Amerika hetzij in Margraten in Zuid-Limburg. De Britse soldaten zijn herbegraven op het Engelse oorlogskerkhof Jonkerbosch. Op 4 mei 1972 is ter plaatse, als herinnering aan het oorlogskerkhof, een monument onthuld, ontworpen door de Maldenaar Jan Nillissen, die er een tekst in opnam van kapitein Harry Bestebreurtje, commandant van het Special Force Liaison Team. Die tekst is in koper aangebracht door edelsmid Peter Smeets, oud-lid van de ondergrondse.

Op het kerkhof van de katholieke kerk in Malden ligt het graf van de Maldenaar Wiro Thuis. Hij was een van de verzetsmensen van de groep rond Jac Maris. Hij stierf aan de verwondingen die hij opliep tijdens de begeleiding van een transport Duitse krijgsgevangenen naar België. Aanvankelijk werd hij begraven in Bourg-Leopold, maar op 17 april 1946 werd hij herbegraven in zijn woonplaats Malden. Maris maakte toen een grafsteen voor hem (zie venster 34).

Een bijzonder bevrijdingsmonument staat aan de Schoonenburgseweg tussen Overasselt en Nederasselt. Het bestaat uit drie ijzeren parachutes en herinnert aan de landing op zondag 17 september 1944 van het Amerikaanse 504th Parachute Infantry Regiment, dat de bruggen van Grave en Heumen veroverde. Op 23 september landden hier in de weilanden nog het 325ste Glider Regiment en een bataljon Poolse parachutisten van het 1e Poolse Leger onder leiding van generaal Sosabowski. Het monument is ontworpen door de kunstenaars Leo Gerritsen en Henk van Hout en onthuld op 17 september 1985.



Voormalig Amerikaans-Britse oorlogskerkhof, Heumen-Molenhoek, 1944-1948 (foto website Airstrip Bg1)